

Balletinäda

Tipptasemel avastamisrõõmu

HEINO AASSALU

Juba mitu aastat on Estonia ballett lõpetanud oma hooaja galatendustega ning neil on olnud menu. On meeldiv tõdeda, et liiksaks meie tantsijatele osalesid tänavu ka välisriikides tegutsevad eesti artistid ja et balletigala korraldamise idee Vanemuisessegi kandus. Mõte ei tulnud küll teatrit, ent sealne abi ja toetus piduliku kontserdi korraldamisel oli arvestatav.

Tartu gala korraldamise algatas ning tegi teoks Kutseliste Tantsijate Liit (esimees Aleksandr Kikinov). Eesti teiste liitude/seltside kõrval on too vist noorim – KTL asutati mullu novembris. Nüüd siis esimene suurettõmine.

Väärikas hooaja finaali

Publiku balletiarmastus leidis tõenduse juba esimesel päeval, kui rahvas täitis Vanemuise saali pilgini. Seejuures on meeldiv tõdeda, et pidulik etendus sai Tartu tantsutrupile tööka hooaja mõjuvaks finaali. Meenutagem, et üle mitme aja tuli Vanemuises välja koguni kolm balleti uuslavastust.

Vanemuises töötab praegu tantsijatar Andrea Nemethova Slovakiast, kelle duett Oleg Titoviga (La Colombo) kujunes äärmiselt põnevaks. Elamuslikuks osutus samuti Oleg Titovi – Katre Undi duett, mille näol oli tegemist löiguga Dmitri Harchenko ulatuslikumast kompositsioonist "Võõrad aknad". Oli meeliv tõdeda, et kahe üksteisest mööda elava inimese karakterid olid veelgi reljeefsemaks muutunud. Tugeva mulje jättis duett "Madame Bovary" (Jurijs Smoriginase koreograafia) – Jelena Karpova ja Aivar Kallaste tantsisid tõeliselt plastiliselt ning partneritunnetusega.

Külaliste M.–L. Liikaneni ja J. Pirkio (Soome) kõrval kerkis eriliselt esile ungarlanna Andrea Ladanyi oma numbriga "Memory of" (soomlase Jorma Uotineni ko-

reograafia). Ta on suure sisendusega tantsijaisiksus, kes tahtmatult tõmbab endale tähelepanu ja paneb põnevusega jälgima. Tema sõnum – mõtted kallile inimesele – jõudis kohale.

Carmen nõidus ka Tartu publikut

Estoonlaste repertuaarivalik kujunes säravaks. Tõsi, sellest hinnangust peab välja arvama *pas de quatre'i* "20 aastat hiljem" (Harchenko koreograafia). Mitte, et ma oleksin huumori vastane. Sellesse kavasse see lihtsalt ei sobinud, pealegi jäi ta ühetooniliseks ning tüütuks. Ülejäänud tantsud sobisid suurepäraselt. Endastmõistetavalt kuulusid estoonlaste truppi tipud, näidati nii tehnilist meisterlikkust kui ka kunstilise kujundi loomise oskust.

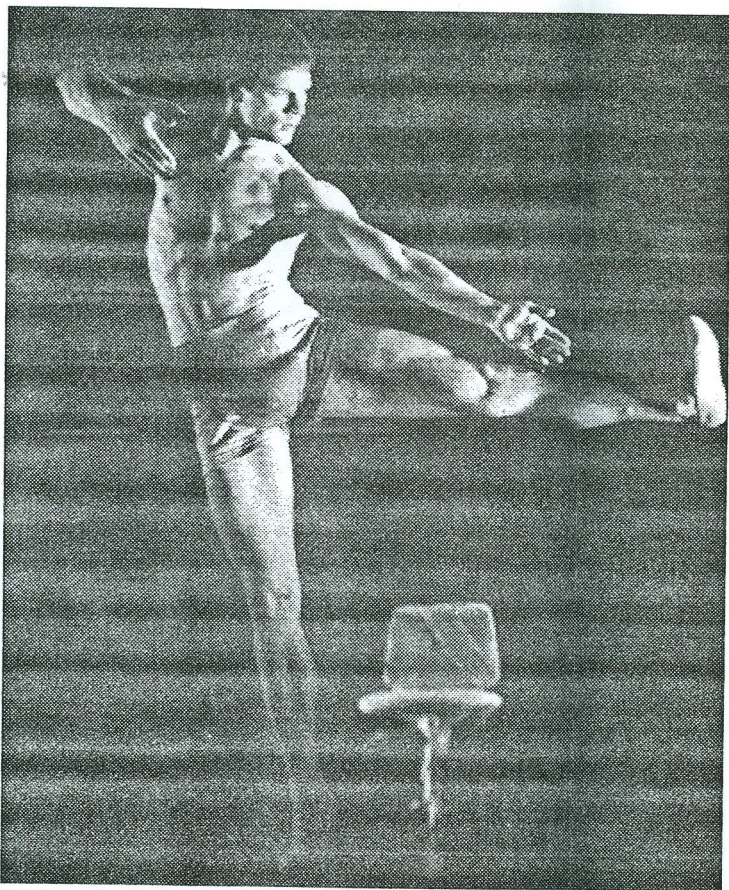
Kaie Kõrbi Carmenist ja Viesturs Jansoni Don Josést on juba palju kiitvat kirjutatud. Erandiks ei olnud seegi kord – baleriin elab Carmen osasse sisse jäägitult. Meisterlik tants on vahendiks iseeneseks jääva uhke naise kuju loomiseks. Kiitus, mida Jansonsile rohkesti jagatud, õigustab ennast. Tartu publikule said avastuseks Estonia noore põlvkonna tantsupaarid Molly Smolen (USA) ja Tiit Helimets ("Korsaar") ning Hedi Pundonen – Sergei Fedossejev ("Grazy girl").

Voronina vorm oli imetusväärne

Suurim üllatus tuli muidugi Toomas Edurilt, kes pärast selle hooaja tantsusõite Saksamaale, Tšiilisse, Brasiiliasse, Jaapanisse, korduvalt Prantsusmaale, Itaaliasse, Iirimaa, Soome leidis Tartusse tuleku võimaluse. Kuna tema abikaasa Age Oks on praegu seotud lepinguga Londonis ("Romeo ja Julia"), siis tantsis Edur duetti "Ciselle'ist" Dagmar Rang-Saaliga ning *pas de deux'd* "Uinuvast kaunitarist" Tatjana

al tõi tantsijad koju

u jagus nii Tallinna kui ka Tartu balletiaustajatele

Rõõm on näha, kuidas Tallinna Balletikooli kasvandik, praegune Norra Rahvusballiti esitantsija Teet Kask laval üha enam täiustub. HARRI ROSPU foto

Voroninaga. Mõlemale Estonia baleriinile sai see tõeliseks eksamiiks, mille nad spikerdamata säravalt sooritasid. Seejuures läheb Voroninal teatris 22. hooaeg ja... ta pole iialgi nii heas tantsuvormis olnud. Tema haprus ja tantsu kaudis joon on imetlusväärne.

Toomas Edur ise on aga tõeline tantsuime. Heade füüsiliste eeldustega, ilusajoonelise liikumisega muutis ta oma tantsu tõeliseks meistriteoseks. Kohtumine Eduri ja Kõrbi taoliste tantsijatega (alahindamata teisi baleriine) sai pidupäevaks. Taas leidis tõestust balletikunsti elujõud.

Galaõhtu Vanemuises pani aluse teistelegi eelmise nädala tantsu-ettevõtmistele. Ka Estonia jõi-

dis moodunud reedel-laupäeval juba tavaks saanud balletigalani. See oli ühtlasi Tallinna Balletikooli 38. lennu lõpetajate diplomientendus. Esitati Elita Erkina ja Olga Tšitšerova seade (Fokini koreograafia alusel) "Chopinianast". Hingemineva lühiballeti valik õigustas ennast igati. Andis lõpetajatele Heidi Koptile, Marika Muistele, Signe Saunale, Natalia Morzlikinale, Irina Ovtšinnikovale ning Oksana Titovale (Elita Erkina klass) võimaluse näidata ennast ka romantismiballeti stilisatsioonis (võimeid akadeemilises balletis näitasid nad juba riigieksamil).

Elita Erkinale on omane õpilaste tühtlane arendamine. Nii ei saa-

gi kedagi lõpetajatest eriti esile tõsta. Tegelikult oli see nõnda ka 20 aastat tagasi. Tookordsed lõpetajad Lemme Järvi, Tatjana Järvi, Anu Ruusmaa, Katrin Kivimägi, Mare Tommingas ja Sirre Oengo olid tantsu tasemelt ühtlased. See võimaldas neil kunstielus läbi lüüa.

"Chopiniana" oli galaõhtu vääriline

Kontserdi teise osa alguses tegi teater eksperimendi. Lavale tuli balletikool *Fouetté* (juht Tõnu Vesler). Huvitav katse, mis ilmselt ennast õigustas. Nägime, et noored on saanud kehakooli ja väljendusoskuse. Jättes kõrvale probleemid muusikavalikuga ning kohatise nõukogude estraadilikkusega – tähtsaim oli olemas. Aus tantsuarmastus, usk sellesse, mida laval tantsitakse, ning tantsuliikumiste dünaamilisus.

Ingrid Lorentzeri ja Teet Kase duett India-hõngulisest balletist "Babeli laps" kujunes ilmselt õhtu põnevain aks. On hea tõdeda seda, kuidas Norra Rahvusballiti esitantsija, meie balletikooli kasvandik Teet Kask üha täiustub. Pala konflikteim osa – meheliku ja naiseliku alge kokkupõrge – pakkus tõelist pinget, see anti efektses tantsulises vormis. Ent selle tantsunumbri nagu eelnevategi puhul oleksid kasuks tulnud kärped. Üldse jäi kontserdi teine osa küllaltki ühele tasapinnale. Puudus kontrast. Teater kasutas mõistet *gala* (pidulik) küllaltki vabalt. Teisele osale ei oskagi õiget nime anda, aga tantsijate isikupära (Nikita Dolgušin) päästis mõndagi.

Näidaõpu balletiõhtud näitasid järjekordselt, et Estonia direktioon peaks praegu kogu tähelepanu pöörama lava kordategemisele. Näiteks tihti kasutatav hele foon ei ole juba ammu selle lava vääriline. Aga lava on ju teatri keskpunkt. Kõik lavaga seotu (ka helitehnika) peab korras olema.